

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 4 Φεβρουαρίου 2025 με την εξής σύνθεση:
Βασιλική Καραδήμα Πρόεδρος, Μαρία Μανδράκη Εισηγήτρια και Μαργαρίτα Κανάβα, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 27.12.2024 (ημερομηνία ανάρτησης στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ) με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1922/30.12.2024 προδικαστική προσφυγή της ένωσης οικονομικών φορέων απαρτιζόμενης από τους εξής οικονομικούς φορείς: α) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει στην ..., επί της οδού ... αρ. ..., β) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει στην ..., επί της οδού ..., αρ. ... και γ) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει στην ..., επί της οδού ... αρ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της ... (...) και δη κατά της με αρ. .../....24 (από το με αρ. .../....2024 Πρακτικό της ...) απόφασης της ως άνω αναθέτουσας αρχής, δυνάμει της οποίας, κατ' αποδοχήν του 4^{ου} πρακτικού της επιτροπής του διαγωνισμού, η υποβληθείσα από τη προσφεύγουσα αιτιολόγηση δεν κρίθηκε επαρκής, συνακολούθως απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας ένωσης ως ασυνήθιστα χαμηλής.

Της παρεμβαίνουσας ένωσης οικονομικών φορέων απαρτιζόμενης από τους εξής οικονομικούς φορείς: α) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» που εδρεύει στα ..., στο ..., β) την εταιρεία με την επωνυμία «...» που εδρεύει στην ..., επί της οδού ..., αρ. ..., γ) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» που εδρεύει στην ..., επί της οδού ..., αρ. ... και δ) την εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» που εδρεύει στα ..., επί της οδού ..., αρ. ..., όπως νόμιμα

εκπροσωπείται, η οποία άσκησε την από 09.01.2025 (ημερομηνία ανάρτησης στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ) παρέμβασή της, επί σκοπώ απόρριψης της ασκηθείσας προσφυγής και διατήρησης ισχύος της προσβαλλομένης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα,
σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί το νόμιμο ποσό παραβόλου, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, ύψους 6.451,55 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, ο ένδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσας δαπάνης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147) και η ένδικη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV αυτού, περί έννομης προστασίας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από τα μηνύματα που έχουν αναρτηθεί μέσω του συνδέσμου «Επικοινωνία» στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. (με α/α συστήματος ...), η προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως και κατά τούτο παραδεκτώς. Περαιτέρω, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 7 του π.δ. 39/2017 και του άρθρου 362 παρ. 3 του ν. 4412/2016, ασκεί την παρέμβασή της, η ανωτέρω διαγωνιζόμενη, καθόσον αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος, διά της προσβαλλομένης και επομένως επιδιώκει τη διατήρηση ισχύος αυτής. Τέλος, η αναθέτουσα αρχή εμπροθέσμως και κατά τούτο παραδεκτώς αποστέλλει τις απόψεις της επί της προκείμενης προσφυγής, αναρτώντας το με αριθμ. πρωτ. .../13.01.2025 σχετικό έγγραφο της στις 13.01.2025 στον

ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, η δε προσφεύγουσα εμπροθέσμως υποβάλλει το υπόμνημα της επί αυτών.

4. Επειδή, με την με αριθμ. πρωτ. .../....2023 Διακήρυξη προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης, με τίτλο: «...», με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας τιμής συνολικής εκτιμώμενης αξίας ... ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., ο οποίος αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις2023 με Α.Δ.Α.Μ. ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό Στο πλαίσιο του εν λόγω διαγωνισμού υπέβαλαν τις προσφορές έξι (6) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων, η προσφεύγουσα και η παρεμβαίνουσα ένωση. Όπως προκύπτει από το 3ο πρακτικό της επιτροπής του διαγωνισμού, μετά την αποσφράγιση και αξιολόγηση των υποβληθεισών από τους συμμετέχοντες οικονομικών προσφορών, οι οικονομικοί φορείς κατατάχθηκαν σε πίνακα μειοδοσίας με βάση το προσφερόμενο από αυτούς ποσοστό έκπτωσης, σύμφωνα δε με τη σειρά μειοδοσίας πρώτη κατατάχθηκε η προσφεύγουσα ένωση με ποσοστό έκπτωσης 59,22% και τρίτη η παρεμβαίνουσα με ποσοστό έκπτωσης 40,06% (οι λοιποί οικονομικοί φορείς είχαν ποσοστά έκπτωσης 49,24%, 39,2% και 21%). Δοθέντος, ωστόσο, ότι η προσφορά της προσφεύγουσας ένωσης εμφάνιζε απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον υπολογισθέντα μέσο όρο των παραδεκτών προσφορών (41,71%), φέρεται, κατά τα ορισθέντα στα άρθρα 88 παρ. 5α του ν. 4412/2016 και 21.3 της διακήρυξης, ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά και κλήθηκε η ανωτέρω από την αναθέτουσα αρχή να υποβάλλει σχετικές εξηγήσεις. Στις 17.07.2023 η προσφεύγουσα υπέβαλε έκθεση αιτιολόγησης της οικονομικής της προσφοράς, η οποία αξιολογήθηκε από την Επιτροπή του Διαγωνισμού, που την έκρινε ως μη ικανοποιητική. Κατόπιν αυτών, η Επιτροπή του Διαγωνισμού εισηγήθηκε με το σχετικό πρακτικό της την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας και την ανάθεση της εκπόνησης της μελέτης στην παρεμβαίνουσα, πρακτικό το οποίο έγινε αποδεκτό διά με αρ. .../30.08.2023

απόφασης της αναθέτουσας αρχής. Κατά της ανωτέρω απόφασης, η προσφεύγουσα άσκησε την από 15.09.2023 προδικαστική προσφυγή της, η οποία απορρίφθηκε διά της με αρ. 1655/2023 απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ, ενώ παράλληλα έγινε δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση. Κατά της εν λόγω απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ, η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση ακύρωσης και αναστολής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Το Δικαστήριο, δυνάμει της με αρ. .../2024 απόφασης του, έκανε δεκτή την ανωτέρω αίτηση, ακύρωσε την παραπάνω απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ και ανέπεμψε την υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή, προκειμένου, πριν λάβει την τελική απόφαση επί του παραδεκτού της προσφοράς της προσφεύγουσας ένωσης να καλέσει την τελευταία εντός εύλογης προθεσμίας να τοποθετηθεί επί των ζητημάτων που επισημάνθηκαν από την επιτροπή του διαγωνισμού, δοθέντος ότι, λόγω της φύσης και του σκοπού της, η διαδικασία αιτιολόγησης μιας ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δεν είναι αυστηρά τυπική (βλ. ΕΑ ΣτΕ 83/2017), αλλά αποτελεί διαδικασία διαλόγου μεταξύ του προσφέροντος και της αναθέτουσας αρχής, η θετική ολοκλήρωση της οποίας έχει, μάλιστα, ως νόμιμη συνέπεια ότι οι εξηγήσεις του προσφέροντος ως προς τον προσδιορισμό των οικονομικών μεγεθών της προσφοράς του αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της υπό ανάθεση σύμβασης. Κατόπιν τούτων, σε συμμόρφωση με την απόφαση του Δικαστηρίου, η αναθέτουσα αρχή απέστειλε το με αριθμ. πρωτ. .../1.11.2024 έγγραφο της προς τη προσφεύγουσα ένωση με θέμα: «Διευκρινίσεις επί της υποβληθείσας αιτιολόγησης "ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς" στα πλαίσια του ηλεκτρονικού διαγωνισμού για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης μελέτης «...», Α/Α ΕΣΗΔΗΣ: ... μετά την αρ. .../2024 απόφαση» Εν συνεχεία, με το από 08.11.2024 έγγραφο της, η προσφεύγουσα ένωση απάντησε στη προαναφερθείσα κλήση της αναθέτουσας αρχής. Κατόπιν τούτου, ήτοι την παροχή των διευκρινήσεων από τη προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή απέστειλε προς την ως άνω ένωση το με αριθμ. πρωτ. .../06.12.2024 έγγραφό της με θέμα «Ερωτήσεις επί των διευκρινίσεων που κατατέθηκαν (μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ) επί της υποβληθείσας αιτιολόγησης για την φερόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά, στα πλαίσια του ηλεκτρονικού διαγωνισμού

για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης μελέτης «...», Α/Α ΕΣΗΔΗΣ: ...». Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού και διά του από 11.12.2024 εγγράφου της, η προσφεύγουσα απέστειλε περαιτέρω διευκρινήσεις. Η επιτροπή, έπειτα από τον έλεγχο των παραπάνω διευκρινίσεων, τις έκρινε μη επαρκείς καθόσον δεν προκύπτει από αυτές η πραγματική δαπάνη για την εκπόνηση του έργου και διά του 4ου πρακτικού της, εισηγήθηκε την ανάθεση της επίμαχης μελέτης στην παρεμβαίνουσα ένωση οικονομικών φορέων, με συνολική βαθμολογία $U \dots = \dots$ μονάδες και έκπτωση 40,06%, εισήγηση η οποία έγινε δεκτή δυνάμει της με αριθμ. .../18.12.2024 απόφασης της αναθέτουσας αρχής. Προσέτι, η προσφεύγουσα που συμμετείχε στην υπόψη διαγωνιστική διαδικασία, μετά προδήλου εννόμου συμφέροντος στρέφεται κατά της προσβαλλόμενης απόφασης, καθ' ο μέρος αφορά στην μη αποδοχή των εξηγήσεων της και συνακολούθως στην απόρριψη της προσφοράς της, επιδιώκοντας να της ανατεθεί η υπό ανάθεση σύμβαση.

5. Επειδή, η προσφεύγουσα παραπονείται διά της προσφυγής της ότι είναι μη σύννομη η προσβαλλόμενη, διότι καταρχάς η μη αποδοχή των εξηγήσεων και συνακολούθως της οικονομικής της προσφοράς έγινε εξαιτίας του ότι οι πλην προσωπικού δαπάνες (περ. 1/4 των συνολικών) έχουν θέμα όχι με το ύψος τους, αλλά επειδή προκύπτουν από στοιχεία ενός μόνο και όχι και από τα τρία μέλη της ένωσης. Ισχυρίζεται συναφώς η προσφεύγουσα ότι σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, ο προσφέρων έχει το βάρος απόδειξης, με όποια στοιχεία κρίνει χωρίς περιορισμό, επομένως μπορεί να χρησιμοποιήσει στοιχεία ενός από τα γραφεία της ένωσης εφόσον θεωρούνται αντιπροσωπευτικά για το σύνολο των γραφείων αυτής. Εν προκειμένω, κατά τα ιστορούμενα στη προσφυγή, ελήφθησαν στοιχεία κόστους από όλα τα γραφεία της ένωσης, παράλληλα όμως το μέλος της ένωσης εταιρεία «...», καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των κατηγοριών μελετών και του προϋπολογισμού (81,25%) και τα στοιχεία θεωρούνται αντιπροσωπευτικά. Περαιτέρω υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι ακόμη και με την υπόθεση ότι είχαν υπολογισθεί χωριστά οι δαπάνες πλην προσωπικού για τα άλλα δύο γραφεία με χωριστούς και μάλιστα πολύ μεγαλύτερους συντελεστές και είχαν προκύψει υπερβολικά, η προσφορά της εξακολουθεί να αιτιολογείται, εξαιτίας

του μικρού επηρεασμού τους (16,47%, 2,28%). Με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής της ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι η αναθέτουσα αρχή δεν έχει εν προκειμένω συμμορφωθεί με την με αρ. .../2024 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου, δοθέντος ότι η απόρριψη της αιτιολόγησης δεν μπορεί να είναι τυπική, αλλά ο διάλογος πρέπει να συνεχίζεται μέχρι πλήρους διευκρίνισης. Εξαιτίας αυτών, ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι η προσφορά της είναι αιτιολογημένη, έχει παρασχεθεί πλήρης και επαρκής αιτιολόγηση για τις πλην προσωπικού δαπάνες, ενώ, εξάλλου, αν η αναθέτουσα αρχή θεωρούσε ότι έπρεπε να δοθούν περαιτέρω διευκρινίσεις (ήτοι ως προς τα άλλα γραφεία της ένωσης) μπορούσε και όφειλε να τις ζητήσει, κατά τα ορισθέντα στο άρθρο 88 παρ. 3 του ν. 4412/2016 και σε συμμόρφωση με την με αρ. .../2024 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου

6. Επειδή, στη Διακήρυξη, η οποία συνιστά το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, και δεσμεύει, συνεπώς, την αναθέτουσα αρχή και όλους όσοι συμμετέχουν ανεπιφύλακτα σε αυτόν (βλ. ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 241/2020), προβλέπεται, σχετικά με τα ως άνω κρίσιμα ζητήματα: «Άρθρο 21: Κριτήριο ανάθεσης και κριτήρια αξιολόγησης προσφοράς 21.1 Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης είναι η «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά» βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας τιμής. Για να προσδιοριστεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, θα αξιολογηθούν οι Τεχνικές και Οικονομικές προσφορές των προσφερόντων με βάση τα παρακάτω κριτήρια, καθώς και τη σχετική στάθμισή τους. [...] 21.3 Βαθμολόγηση Οικονομικής Προσφοράς Οι οικονομικές προσφορές βαθμολογούνται σε εκατονταβάθμια κλίμακα και η βαθμολογία ... της κάθε οικονομικής προσφοράς ... προκύπτει από το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης «ε», ως εξής: $... = (120 \cdot \epsilon) / (20 + \epsilon)$ Ο προκύπτων βαθμός στρογγυλοποιείται στο δεύτερο (2ο) δεκαδικό ψηφίο. Ο συντελεστής βαρύτητας της βαθμολογίας της Οικονομικής Προσφοράς ορίζεται σε $... = 40\%$ 131 Βαθμολογούνται μόνο οι οικονομικές προσφορές των προσφερόντων, των οποίων τα Δικαιολογητικά συμμετοχής κρίθηκαν πλήρη και οι Τεχνικές Προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές και βαθμολογήθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 21.2. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα

χαμηλές η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Για την αξιολόγηση των προσφορών που φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 ν. 4412/2016. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Η αποδοχή ή απόρριψη των εξηγήσεων των οικονομικών φορέων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο ως άνω πρακτικό, ενσωματώνεται στην απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Για την εξέταση των εξηγήσεων δύναται να συγκροτούνται και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 221 ν. 4412/2016.»

7. Επειδή, όπως έχει κριθεί, η έννοια της αδικαιολόγητα χαμηλής προσφοράς δεν αποδίδεται ρητά από τις διατάξεις των Ενωσιακών Οδηγιών, αλλά αποτελεί αόριστη αξιολογική έννοια (βλ. Δ. Ράικος Δημόσιες Συμβάσεις, σελ. 858). Ως εκ τούτου, πρέπει να καθορίζεται συγκεκριμένα σε κάθε σύμβαση σε σχέση με το αντικείμενο που αποτελεί το περιεχόμενό της, (βλ. Απόφ. Γεν. Δικαστ. υπόθ. T- 495/04, σκέψη 94). Εφόσον όμως δεν

καθορίζεται στις οδηγίες ο τρόπος υπολογισμού του ορίου πέραν του οποίου υφίσταται αδικαιολόγητα χαμηλή προσφορά, εναπόκειται στα κράτη-μέλη και στις αναθέτουσες αρχές να καθορίσουν τον τρόπο υπολογισμού αυτού του ορίου. Ωστόσο, οι οδηγίες αλλά και ο νόμος 4412/2016 επιβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή να εξακριβώσει την ύπαρξη της όχι μόνο σε αυτές τις προσφορές που είναι έκδηλα υπερβολικά χαμηλές αλλά και σε αυτές που φαίνονται σε αυτήν ως αδικαιολόγητα χαμηλή προσφορά (ΔΕΚ Απόφ. C-103/88, σκ. 27). Η έννοια της αδικαιολόγητα χαμηλής προσφοράς δεν θεμελιώνεται αορίστως από την αναθέτουσα αρχή αλλά καθορίζεται με αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνθήκες του υπό εκτέλεση έργου. Ως δε ρητώς προβλέπεται στην Οδηγία (άρθρο 69 παρ. 3) και αντίστοιχα στο άρθρο 88 παρ. 3 του Ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απορρίψει την προσφορά, μόνον εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, δηλαδή όταν και μετά τις διευκρινίσεις που δόθηκαν η χαμηλή προσφορά εγκυμονεί, κατά την πλήρως και ειδικώς αιτιολογημένη κρίση της αναθέτουσας αρχής, τον κίνδυνο για την εκτέλεση της σύμβασης, προσανατολιζόμενη στην ανάπτυξη υγιούς, πραγματικού και αποτελεσματικού ανταγωνισμού (πρβ. απόφαση ΠΕΚ της 25ης Φεβρουαρίου 2003 στην υπόθεση T-4/2001, Renco SpA, σκ. 75 και 76, απόφαση ΔΕΚ της 27ης Νοεμβρίου 2001 στις υποθέσεις C285/1999 και C-286/1999, Impresa Lombardini SpA- Impresa Generale de Costruzioni και Impresa Ing. Mantovani SpA, σκ. 53-55, Ε.Σ. Τμ. VI 525/2018, 2998, 19/2014, 3202, 2752, 584/2011, Ε Κλιμ. 387/2018, πρβλ. ΣτΕ 1425/2005, Ε.Α. ΣτΕ 45/2008, 1159/2007). Συνεπώς, η αναθέτουσα αρχή διατηρεί διακριτική ευχέρεια ως προς την αποδοχή ή μη της διαπιστωθείσας μη τεκμηριωμένης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή, σε περίπτωση είτε αποδοχής είτε απόρριψης της προσφοράς, πρέπει να αιτιολογήσει πλήρως και ειδικώς την απόφασή της και ιδιαίτερα να λάβει υπόψη της τις προσφερθείσες διευκρινίσεις, η δε απόφαση αυτή πρέπει να προσανατολίζεται αφενός στη φερεγγυότητα της προσφοράς και αφετέρου στην ανάπτυξη υγιούς, πραγματικού και αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Η δε κρίση της αναθέτουσας αρχής ως προς

τον χαρακτηρισμό της προσφοράς, ελέγχεται δικαστικά ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει (βλ. ΕΣ Τμ. Μείζ. Επτ. Σύνθ. 1077/2016, ΕΣ Τμ. IV Πράξεις 3/2017, 21/2016) και πλέον υπάγεται στον έλεγχο της ΕΑΔΗΣΥ. Περαιτέρω, η αιτιολογία συνιστά εσωτερικό τύπο της διοικητικής πράξης, κατ' εφαρμογή της αρχής της νομιμότητας, από την οποία απορρέει η αρχή της φανεράς δράσης των διοικητικών οργάνων της διοίκησης και της διαφάνειας, διότι μόνο με την αιτιολογία η δημόσια διοίκηση εξαναγκάζεται να αποδείξει ότι είναι αμερόληπτη και χρηστή, ότι, δηλαδή, τηρεί την αρχή της νομιμότητας (Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 2003). Ειδικά στις πράξεις διοικητικής ευχέρειας, ως εν προκειμένω, η απαίτηση για αιτιολογία (εκτίμηση περί της λυσιτέλειας των εξηγήσεων που παρείχαν οι ενδιαφερόμενοι) είναι αυξημένη, αφού μέσω του ελέγχου της αιτιολογίας αποτρέπεται η αυθαίρετη χρήση της διακριτικής ευχέρειας. Εξάλλου, η γενική δικαστική προστασία, που κατοχυρώνεται με το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, επιβάλλει την αιτιολόγηση των δυσμενών ατομικών διοικητικών πράξεων, ώστε ο δικαστικός έλεγχος να είναι δυνατός, ευχερής και αποδοτικός. Απλή παράθεση γενικών σκέψεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κάθε περίπτωση δεν συνιστά σε καμία περίπτωση νόμιμη αιτιολογία. Το ίδιο ισχύει με την απλή επανάληψη των διατάξεων του νόμου, χωρίς τη συσχέτισή τους με τα συγκεκριμένα δεδομένα (Π.Δ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 4η έκδοση, 1997, σελ. 299).

8. Επειδή, από την επισκόπηση των στοιχείων της προκειμένης υπόθεσης σε συνδυασμό με τους προδιαληφθέντες στη σκέψη 6 της παρούσας όρους της διακήρυξης προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή αφού διαπίστωσε ότι η προσφορά της προσφεύγουσας ένωσης παρουσιάζει απόκλιση άνω των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από το μέσο όρο των παραδεκτών υποβληθεισών προσφορών, απηύθυνε σχετική κλήση στην ανωτέρω προκειμένου να αιτιολογήσει το κόστος που πρότεινε στην φερόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του. Μετά δε την εμπρόθεσμη υποβολή των απαιτούμενων εξηγήσεων από την προσφεύγουσα ένωση, η επιτροπή διαγωνισμού προέβη στον έλεγχο αυτών και ως διατυπώνεται στο

σχετικό πρακτικό, που αποτελεί και την αιτιολογία της απόφασης, δεν τις έκανε δεκτές. Κατά της απόφασης αυτής της αναθέτουσας αρχής εστράφη η προσφεύγουσα διά της με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1462/27.09.2023 προσφυγής της, η οποία απερρίφθη διά της με αρ. 1655/2023 απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ. Κατόπιν τούτου, η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση ακύρωσης η οποία και έγινε δεκτή από το Δικαστήριο. Ειδικότερα στη με αρ. .../2024 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ... διατυπώνονται, μεταξύ άλλων τα εξής: «... όσον αφορά τα ειδικότερα ζητήματα που τέθηκαν με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής του Διαγωνισμού (όπως έλλειψη κοστολόγησης ή υποκοστολόγηση ορισμένων εργασιών, επιμήκυνση του αρχικού χρονοδιαγράμματος κτλ.), η αναθέτουσα Αρχή δεν προέβη σε αξιολόγηση των σχετικών εξηγήσεων που περιείχονταν στην έκθεση αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της αιτούσας Ένωσης σε συνεννόηση με την τελευταία, όπως προβλέπει το άρθρο 88 παρ. 3 του ν. 4412/2016, αλλά απέρριψε την προσφορά της χωρίς να της επιτρέψει να τοποθετηθεί επ' αυτών και να παράσχει διευκρινήσεις. Πράγματι, η αναθέτουσα Αρχή, δεν εφάρμοσε εν προκειμένω το άρθρο 88 παρ. 3 του ν. 4412/2016, θεωρώντας ότι η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της αιτούσας Ένωσης οδηγούσε εν τέλει σε ανεπίτρεπτη τροποποίηση των όρων της προσφοράς της, ώστε να καθίσταται αλυσιτελής η συνεννόηση μαζί της. Κατά συνέπεια, η διαδικασία ελέγχου της προσφοράς της Ένωσης δεν τηρήθηκε νομίμως, όπως βάσιμα προβάλλεται από τους αιτούντες, όφειλε δε η αναθέτουσα Αρχή, πριν λάβει την τελική απόφαση επί του παραδεκτού της προσφοράς της, να την καλέσει εντός εύλογης προθεσμίας να τοποθετηθεί στα ζητήματα που επισημάνθηκαν από την Επιτροπή του Διαγωνισμού, δεδομένου ότι, λόγω της φύσης και του σκοπού της, η διαδικασία αιτιολόγησης μιας ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δεν είναι αυστηρά τυπική (βλ. Ε.Α. του ΣτΕ 83/2017, σκ. 12), αλλά αποτελεί διαδικασία διαλόγου μεταξύ του προσφέροντος και της αναθέτουσας Αρχής, η θετική ολοκλήρωση της οποίας έχει, μάλιστα, ως νόμιμη συνέπεια ότι οι εξηγήσεις του προσφέροντος ως προς τον προσδιορισμό των οικονομικών μεγεθών της προσφοράς του αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της υπό ανάθεση σύμβασης. Κατόπιν αυτών, μη νόμιμα απορρίφθηκε από την

Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ο προβαλλόμενος με την προδικαστική προσφυγή των αιτούντων ισχυρισμός τους περί μη προσήκουσας τήρησης του προβλεπόμενου στο άρθρο 88 παρ. 3 του ν. 4412/2016 σταδίου της διαδικασίας και επικυρώθηκε η .../...-...-2023 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της ... ως αναθέτουσας Αρχής, όπως βάσιμα προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση. 13. Επειδή, ύστερα από αυτά, πρέπει να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. (1655/2023) και της Οικονομικής Επιτροπής της ... (.../...-...-2023), κατ' αποδοχή της κρινόμενης αίτησης, η εξέταση των λοιπών αιτιάσεων της οποίας παρέλκει, κατόπιν τούτου, ως αλυσιτελής, ενώ πρέπει να απορριφθεί η ασκηθείσα παρέμβαση. Η ακύρωση της απόφασης της αναθέτουσας Αρχής για τον παραπάνω λόγο έχει ως συνέπεια την αναπομπή της υπόθεσης στην τελευταία, προκειμένου, αφού, κατά τα προλεχθέντα, τηρήσει την προσήκουσα διαδικασία, να κρίνει για το παραδεκτό της οικονομικής προσφοράς της αιτούσας Ένωσης στο σύνολό της, ενόψει του ενιαίου αυτής.» Σε συμμόρφωση με την ως άνω απόφαση του Δικαστηρίου, η αναθέτουσα αρχή απέστειλε την με αριθμ. πρωτ. .../1.11.2025 κλήση της προς τη προσφεύγουσα, αιτούμενη από τη τελευταία περαιτέρω διευκρινήσεις επί συγκεκριμένων ζητημάτων. Πιο συγκεκριμένα, στην εν λόγω κλήση της αναθέτουσας αρχής διατυπώνονται τα εξής: «... παρακαλούμε όπως μας υποβάλετε εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών διευκρινίσεις επί των παρακάτω: 1. Στην ... Οικονομικής Προσφοράς και στην Τεκμηρίωση ... εμφανίζεται η ανάλυση σε ... για αποφοίτους ΑΕΙ και ΤΕΙ, αλλά δεν εμφανίζεται η ανάλυση του Λοιπού προσωπικού (Λ) που σύμφωνα με την αιτιολόγηση ανέρχεται σε Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην σελ. ... της ... Οικονομικής Προσφοράς «Για το προσωπικό (Λ) θεωρούνται οι ίδιες ... όπως το προσωπικό ..., δηλαδή ... », που σημαίνει ότι στην Τεκμηρίωση ... θα έπρεπε να επαναλαμβάνονται οι τελευταίες 3 στήλες ως προς το Λοιπό Προσωπικό (Λ). Αυτό όμως δημιουργεί τις παρακάτω αναντιστοιχίες με το ... Τεχνικής Προσφοράς: ▪ Για την ολοκλήρωση της μελέτης, σύμφωνα με την Τεκμηρίωση ..., απαιτείται χρονικό διάστημα ... του Λοιπού προσωπικού (Λ). Το καθαρό χρονικό διάστημα εκπόνησης της μελέτης (εκτός των εγκρίσεων) σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς ανέρχεται σε ... μήνες.

Το Λοιπό προσωπικό (Λ) αποτελείται από ... (...) άτομα σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς, οπότε τα ... αυτά άτομα, για όλη τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης, θα έχουν εργαστεί το μέγιστο ...x...=... ... και όχι 20,5 ..., που αναφέρεται στην Τεκμηρίωση ... της ... Οικονομικής Προσφοράς. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί η παραπάνω αναντιστοιχία. ▪ Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ... (Μελέτη ...) αναφέρεται ότι για χρονικό διάστημα ... μηνών (σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς) θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλ. επιπέδου ΑΕΙ, ... άτομα (Τ) δηλαδή επιπέδου ΤΕΙ καθώς και ... άτομα (Λ), Λοιπό προσωπικό ίδιο με (Τ), επομένως συνολικά 6 άτομα, ενώ στο ... Τεχνικής Προσφοράς στην ομάδα ... αναφέρονται 4 άτομα. ▪ Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ... (Οριστική Μελέτη ...) εμφανίζεται ότι για χρονικό διάστημα ενός μηνός θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλ. επιπέδου ΑΕΙ, ... άτομα (Τ) δηλαδή επιπέδου ΤΕΙ καθώς και ... άτομα (Λ), Λοιπό προσωπικό ίδιο με (Τ), επομένως συνολικά ... άτομα, ενώ στο ... Τεχνικής Προσφοράς στην ομάδα ... μελετών αναφέρονται 6 άτομα. Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε πώς προκύπτουν τα επιπλέον άτομα, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται στο ... Τεχνικής Προσφοράς που έχετε υποβάλει. 2. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... στην εργασία ... (...) αναφέρετε 3 μήνες χρονική διάρκεια σε αντίθεση με το ... Τεχνικής Προσφοράς όπου αναφέρετε 1 μήνα. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί η παραπάνω αναντιστοιχία. 3. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... στην εργασία ... (Προμελέτη ...) εμφανίζεται ότι για χρονικό διάστημα 2 μηνών (σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς) θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλ. επιπέδου ΑΕΙ σε αντίθεση με το Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς όπου στην ομάδα ... μελετών αναφέρονται μόνο ... απόφοιτοι ΑΕΙ. Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε πώς προκύπτουν τα επιπλέον άτομα, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται στο ... Τεχνικής Προσφοράς που έχετε υποβάλει. 4. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ...(...) εμφανίζεται ότι για χρονικό διάστημα 2 μηνών (σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς) θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλαδή επιπέδου ΑΕΙ σε αντίθεση με το ... Τεχνικής Προσφοράς όπου στην ομάδα ... αναφέρονται 2 απόφοιτοι ΑΕΙ. Παρακαλούμε να μας

διευκρινίσετε πώς προκύπτουν τα επιπλέον άτομα, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται στο ... Τεχνικής Προσφοράς που έχετε υποβάλει. 5. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ... (...) εμφανίζεται ότι για χρονικό διάστημα 2 μηνών (σύμφωνα με ... Τεχνικής Προσφοράς) θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλαδή επιπέδου ΑΕΙ, σε αντίθεση με το ... Τεχνικής Προσφοράς όπου στην ομάδα ... αναφέρονται ... απόφοιτοι ΑΕΙ. Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε πώς προκύπτουν τα επιπλέον άτομα, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται στο ... Τεχνικής Προσφοράς που έχετε υποβάλει. 6. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ... (Αξιολόγηση ...) δεν εμφανίζεται προσωπικό σε αντίθεση με το ... Τεχνικής Προσφοράς όπου εμφανίζεται 2 μήνες διάρκεια εργασιών. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί η παραπάνω αναντιστοιχία. 7. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για την εργασία ... (Οριστική ...) εμφανίζεται ότι για χρονικό διάστημα 1 μηνός (σύμφωνα με το ... Τεχνικής Προσφοράς) θα απασχοληθούν ... άτομα (Α) δηλαδή επιπέδου ΑΕΙ, σε αντίθεση με το Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς όπου στην ομάδα ... μελετών αναφέρονται ... απόφοιτοι ΑΕΙ. Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε πώς προκύπτουν τα επιπλέον άτομα, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται στο Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς που έχετε υποβάλει. 8. Στην ...η Φάση της Τεκμηρίωσης ... για τις εργασίες ... (...) και ... (...) εμφανίζεται στο Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς η κ. ... να μετέχει και στην ομάδα ... και στην ομάδα ... και μελετών με πλήρη απασχόληση για διάστημα 2 μηνών ταυτόχρονα. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί.»

9. Επειδή, σε συνέχεια της προηγούμενης σκέψης, σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου της αναθέτουσας αρχής, η προσφεύγουσα ένωση απέστειλε τις σχετικές διευκρινήσεις της. Ούτως, αναφέρει, μεταξύ άλλων: «...Στην Έκθεση αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς θεωρήθηκε αυξημένο προσωπικό. Παρακάτω (1) – (8) απαντήσεις σε αντίστοιχες παρατηρήσεις της (Αιτιολ. Α). Στο τέλος του εγγράφου γίνεται αιτιολόγηση θεωρώντας μόνο το προσωπικό της τεχνικής προσφοράς. (Αιτιολ. Β). ... Α. Αιτιολόγηση θεωρώντας αυξημένο προσωπικό [...] ΑΠ: Οι ... προσωπικού (Λ) που υπολογίστηκαν αντί των λιγότερων προσφερθέντων, βάσει της Έκθεσης

Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς θεωρούνται συνολικά για όλη την μελέτη ίσοι με τους ... του προσωπικού (Τ) και μπορεί κατά μέρος τους να αναφέρονται στη μία ή την άλλη κατηγορία ανάλογα με τις ανάγκες που θα παρουσιαστούν. Για τον λόγο αυτό στον πίνακα τεκμηρίωσης χρονοδιαγράμματος δεν γράφονται οι τρεις στήλες (Λ) επειδή είναι δεδομένο το σύνολό τους ..., όπως δηλώθηκε στην Έκθεση αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς. Άλλωστε το ζητούμενο για την αιτιολόγηση είναι οι συνολικοί μήνες που θα επιβαρύνουν και θα την επηρεάσουν. [...] ΑΠ. Βάσει της τεχνικής προσφοράς το προσφερόμενο προσωπικό είναι ΑΕΙ (Α), ΤΕΙ (Τ) και αριθμός ΛΟΙΠΟΥ (Λ). Στην οικονομική αιτιολόγηση για λόγους ασφάλειας ελήφθη (Λ) μεγαλύτερο. Αυτό στην αιτιολόγηση μπορεί να το κάνει ο προσφέρων, σύμφωνα με την παραπάνω Γενική Διευκρίνιση και επειδή αυξάνοντας το κόστος, η οικονομική αιτιολόγηση που είναι το ζητούμενο, όχι μόνο δεν διευκολύνεται αλλά δυσχεραίνεται. Το επιπλέον (Λ) ο προσφέρων βάσει της έκθεσης αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς, το δήλωσε συνολικά και ΟΧΙ ανά εργασία επειδή καμία σημασία έχει στην αιτιολόγηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, εξαιτίας αύξησης του (Λ), γίνεται επιβάρυνση κόστους προσωπικού (Λ).[...] ΑΠ. Στην εργασία ... (...) 3 μηνών ορθώς υπολογίζονται 2 (Α) (... , ...) και $2 \times 3 = 6$... ως επίσης 2 (Τ) (... , ...) και $2 \times 3 = 6$... (Τ) (σελ. ... Τεχν. Προσφ.) Προσωπικό (Λ) για την εργασία ... δεν περιλαμβάνεται στον πίνακα, επειδή όπως αναφέρεται παραπάνω, το (Λ) θεωρείται συνολικά όσο το συνολικό (Τ). Το αυτό συμβαίνει με όλες τις εργασίες όλων των κατηγοριών μελέτης. [...] ΑΠ. Στην εργασία ... (Οριστική Μελέτη Τεχν. Έργων) 1 μήνα θεωρούνται 4 (Α) (... , ... , ... , 1 επιπλέον ...) και $4 \times 1 = 4$... ως επίσης 2 (Τ) (... , 1 επιπλέον ΤΕΙ) και $2 \times 1 = 2$ Στην ... το προσωπικό (Λ) (... , ...) δεν εμφανίζεται στον πίνακα αλλά θεωρείται στο προσωπικό (Λ) που λαμβάνεται συνολικά ίσο προς το (Τ). (βλ. παραπάνω) Για την προηγούμενη εργασία ..., σύμφωνα με την Γενική Διευκρίνιση, επιπλέον της προσφοράς, λογίζονται επιπλέον 1 ΑΜ (Α) και 1 ΑΜ (Τ). [...] ΑΠ. Στην εργασία ... (...) 1 μήνα με προσωπικό 3 (Α) (... , ... , 1 Γεωλόγος) και $1 \times 3 = 3$... εκ παραδρομής αντί για 1 μήνας $\times$ 3 (Α) γράφηκε 3 μήνες $\times$ 1 (Α) με αποτέλεσμα όμως το ίδιο. Για την προηγούμενη εργασία ... σύμφωνα με τη Γενική διευκρίνιση, επί πλέον της

τεχνικής προσφοράς λογίζεται 1 ΑΜ (Α). [...] ΑΠ. Στην εργασία ... (Προμελέτη ...) 2 μήνες θεωρούνται 4 (Α) (... , ..., ..., 1...) και $2 \times 4 = 8$... (Α). Για την εργασία ... σύμφωνα με τη Γενική διευκρίνιση επί πλέον της προσφοράς λογίζονται $1 \times 2 = 2$... (Α). [...] ΑΠ. Για την εργασία ... (... Οριστική Μελέτη) 2 μηνών θεωρούνται 3 (Α) (... , ..., 1 Γεωλόγος) και $2 \times 3 = 6$..., ως επίσης 1 (Τ) (...) και $2 \times 1 = 2$... (Τ). Για την προηγούμενη εργασία ..., σύμφωνα με την γενική διευκρίνιση, επί πλέον της προσφοράς, λογίζονται $2 \times 1 = 2$... (Α). [...] ΑΠ. Για την εργασία ... (Γεωτεχνική έρευνα και αξιολόγηση) 2 μηνών θεωρούνται 5 (Α) (... , ..., ..., ..., 1 ...) και $2 \times 5 = 10$... ως επίσης 1 (Τ) (Γεωλόγος) και $2 \times 1 = 2$... (Τ). Για την προηγούμενη εργασία ..., σύμφωνα με την γενική διευκρίνιση, επιπλέον της προσφοράς, λογίζονται $2 \times 1 = 2$... (Α) και $2 \times 1 = 2$... (Τ) [...] ΑΠ. Η εργασία ... (Αξιολόγηση υποστηρικτικών ερευνών και μελετών) είναι τμήμα τα προηγούμενης ... (... και αξιολόγηση) και στο χρονοδιάγραμμα μπήκε σε δύο γραμμές. Για τις προηγούμενες εργασίες χρησιμοποιείται το ίδιο προσωπικό επειδή όπως γράφεται στην Τεχνική Προσφορά, έχουν το ίδιο αντικείμενο και εκπονούνται ταυτόχρονα. Για τον λόγο αυτό για την εργασία ... στην τεκμηρίωση χρονοδιαγράμματος δεν περιλήφθηκε ιδιαίτερο προσωπικό. [...] ΑΠ. Για την εργασία ... (Οριστική μελέτη ...) 1 μήνα θεωρούνται 4 (Α) (... , ..., ..., 1 ...) και $1 \times 4 = \dots$ ως επίσης 2(Τ) (... , 1 ΤΕΙ) και $1 \times 2 = 2$ Για την προηγούμενη εργασία ..., σύμφωνα με την Γενική διευκρίνιση, επιπλέον της προσφοράς, λογίζονται $1 \times 1 = 1$... (Α) και $1 \times 1 = 1$... (Τ). [...] ΑΠ. Για την εργασία ... 2 μήνες θεωρείται 1 (Τ) (...) και για την ... 1 (Τ) (Νέος Γεωλόγος) επειδή οι δύο εργασίες εκπονούνται ταυτόχρονα (βλ. παραπάνω (4) και (5). Ο νέος Γεωλόγος 1 (Τ) είναι αυτός που υπολογίστηκε στην εργασία (5) επιπλέον της προσφοράς σύμφωνα με την Γενική Διευκρίνιση. Β. Αιτιολόγηση θεωρώντας μόνο το προσωπικό της τεχνικής προσφοράς Επιπλέον παρακαλούμε όπως διευκρινίσετε με σαφήνεια στην έκθεση αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς την πραγματική δαπάνη για τις προσφερόμενες υπηρεσίες του προσωπικού που θα αποτελέσει το στελεχιακό δυναμικό σας. ΑΠ. Σαν απάντηση στο προηγούμενο επαναλαμβάνουμε τον Πίνακα Τεκμηρίωσης Χρονοδιαγράμματος της ... Οικονομικής Προσφοράς, στον οποίο το προσωπικό θα είναι μόνο το

δηλούμενο στην Τεχνική Προσφορά μας και όχι το αυξημένο για λόγους ασφάλειας που περιλήφθηκε στην έκθεση αξιολόγησης. Στον συνημμένο πίνακα ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ... ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (ΑΤΟΜΑ) ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (...) ο Πίνακας Τεκμηρίωσης Χρονοδιαγράμματος της ... Οικονομικής Προσφοράς τροποποιείται ως εξής: - Μπαίνει επιπλέον προσωπικό (Λ) που περιλήφθηκε στην Τεχνική Προσφορά σε τρεις στήλες Μ (μήνες), Α (άτομα), ΑΜ (ανθρωπομήνες) όπως για το προσωπικό (Α) και (Τ) - Στις στήλες (Α) και (Τ) μπαίνει μόνο το προσωπικό όπου περιλήφθηκε στην τεχνική προσφορά. - Προστίθενται στήλες με τα ονόματα του παρακάτω προσωπικού της Τεχνικής Προσφοράς. Από τον παραπάνω πίνακα υπολογίζονται τα αθροίσματα των ΑΜ και ΑΗ (ανθρωποημερών) για κάθε μία από τις κατηγορίες (Α), (Τ) και (Λ), που είναι οι προσφερόμενες υπηρεσίες του προσωπικού της Τεχνικής Προσφοράς. Με βάση τις προηγούμενες ΑΗ κάνουμε ξανά τον ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΕΡΓΟΥ – ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΤΩΣΗΣ θεωρώντας μόνο το προσωπικό της τεχνικής προσφοράς βάσει του προηγούμενου πίνακα ως κατωτέρω. [...] Παρατηρούμε τα εξής: Το κόστος του έργου εξαιτίας του προσωπικού με μόνο το προσωπικό της τεχνικής προσφοράς (...) είναι μικρότερο αυτού που περιλήφθηκε στην Αιτιολόγηση Οικονομικής Προσφοράς (...), αναμενόμενο εξαιτίας αυξημένου προσωπικού στη δεύτερη. Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι και κατ' αυτό τον τρόπο, με μόνο το προσωπικό της Τεχνικής Προσφοράς, η οικονομική προσφορά πολύ περισσότερο αιτιολογείται πλήρως. [...] Κατ' αυτόν τον τρόπο καταργώντας την πρώτη αιτιολόγηση, στην οποία θεωρούσαμε αυξημένο προσωπικό για τους λόγους που αναφέραμε, αιτιολογείται πλήρως η οικονομική προσφορά με μόνο το προσωπικό της προσφοράς. Έτσι, εφόσον η ΕΔ για τον οποιοδήποτε λόγο έχει προβλήματα με την πρώτη αιτιολόγηση που περιλήφθηκε στην έκθεση αιτιολόγησης, μπορεί να θεωρήσει την δεύτερη με μόνο το προσωπικό της τεχνικής προσφοράς, την οποία έχει ζητήσει.» Κατόπιν των ανωτέρω παρασχεθισών από τη προσφεύγουσα ένωση διευκρινήσεων, η αναθέτουσα αρχή απέστειλε το με αριθμ. πρωτ. .../6.12.2024 έγγραφο της, όπου διατυπώνοντας τα εξής, ως προς τις

διευκρινήσεις που χορηγήθηκαν: «Στον Πίνακα Προϋπολογισμός Έργου – Αιτιολόγηση έκπτωσης, ο οποίος είναι συνημμένος στο παραπάνω έγγραφο σας, αναφέρετε «Δαπάνες πλην προσωπικού», το ποσό των οποίων προκύπτει από το γινόμενο της συνολικής δαπάνης προσωπικού με έναν συντελεστή 0,28. Παρακαλούμε όπως μας διευκρινίσετε τι αφορούν αυτές οι δαπάνες και πώς προκύπτει ο παραπάνω συντελεστής». Εν συνεχεία και σε απάντηση των ανωτέρω, η προσφεύγουσα απέστειλε το από 11.12.2024 έγγραφο της, όπου αναφέρει τα εξής: «.... Οι δαπάνες προσωπικού προκύπτουν με ακρίβεια με βάση τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς. Σχετικό το από2024 έγγραφό μας με διευκρινιστικά στοιχεία. Το συγκεκριμένο έργο, όπως όλα τα παροχής Υπηρεσιών, είναι «Εντάσεως προσωπικού» με το μεγαλύτερο ποσοστό του κόστους να αναφέρεται σε δαπάνες προσωπικού (συνήθως περ. 75-80%). Σχετικά με τις δαπάνες πλην προσωπικού που λαμβάνονται σε ποσοστό 28% των δαπανών προσωπικού αναφερόμαστε παρακάτω. Τα πλην προσωπικού έξοδα εκτιμώνται σύμφωνα με τα παρακάτω. Στην από2023 ΕΚΘΕΣΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ στο Κεφ. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΟΥ περιλαμβάνεται το «Κόστος προσωπικού και ασφαλιστική κάλυψη» ως επίσης παράγραφος «Λοιπές δαπάνες» ως εξής: «Με βάση το Πρόγραμμα Ποιότητας της ... (ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ...) για τα τελευταία έτη οι συνολικές ετήσιες δαπάνες προσωπικού αντιπροσωπεύουν ποσοστό 78,17% των συνολικών ετήσιων εξόδων. Έτσι τα λοιπά έξοδα πλην προσωπικού αντιπροσωπεύουν ποσοστό ... / ... $\approx$...% των δαπανών για το προσωπικό. Με εφαρμογή του παραπάνω ποσοστού υπολογίζονται τα λοιπά έξοδα (πλην προσωπικού)» Αναλύουμε την προηγούμενη αναφορά της έκθεσης αιτιολόγησης. Στη σελίδα ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ... του Προγράμματος Ποιότητας ... (επισυνάπτεται) γράφεται [...] Από τα παραπάνω παρατηρούμε - Το κόστος προσωπικού ... αντιπροσωπεύει ποσοστό ... / ... = 78,17% των συνολικών ετήσιων εξόδων του έργου - Τα ετήσια έξοδα πλην προσωπικό ... αντιπροσωπεύουν ποσοστό ... / ... = ... $\approx$ 0,28 του κόστους προσωπικού. Κατ' αυτόν τον τρόπο υπολογίσαμε τα έξοδα πλην προσωπικού σε ποσοστό 28% των εξόδων προσωπικού. Έτσι

εκτιμήθηκαν τα έξοδα πλην προσωπικού κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Να σημειωθεί πάντως ότι, λαμβάνοντας υπόψη και τους πίνακες του προηγούμενου από2024 εγγράφου μας, τυχούσα διακύμανσή τους δεν επηρεάζει το αποτέλεσμα της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς».

10. Επειδή, κατόπιν όλων των παραπάνω, η αναθέτουσα αρχή προέβη διά της προσβαλλομένης στην απόρριψη των εξηγήσεων της προσφεύγουσας ένωσης και την ανάθεση της επίμαχης σύμβασης στη παρεμβαίνουσα ένωση. Συναφώς διατυπώνεται στη προσβαλλομένη απόφαση και δη στο πρακτικό της επιτροπής που δυνάμει αυτής έγινε αποδεκτό: «Με το από ...-...-2024 έγγραφό της η Ένωση Οικονομικών Φορέων ... (...) - ... (...) - ... απάντησε στο παραπάνω έγγραφο της Επιτ. Διαγωνισμού, δίνοντας όμως στοιχεία μόνο για τον έναν εκ των τριών Οικονομικών Φορέων της Ένωσης (συγκεκριμένα του Οικονομικού Φορέα ...), αναφέροντας μάλιστα ότι τα στοιχεία που χρησιμοποίησε για τον υπολογισμό του ζητούμενου συντελεστή (0,28) προκύπτουν με βάση το Πρόγραμμα Ποιότητας της Ως εκ τούτου, ο υπολογισμός του ποσού των «Δαπανών πλην προσωπικού» δεν κρίνεται ορθός και ολοκληρωμένος, αφού έγινε με βάση τα οικονομικά δεδομένα του ενός εκ των τριών Οικονομικών Φορέων της Ένωσης. Στην Ένωση Οικονομικών Φορέων ... (...) - ... (...) - ... συμμετέχουν, εκτός του Οικονομικού Φορέα ..., οι εξής Οικονομικοί Φορείς: Α) ... (...) με αντικείμενο την εκπόνηση της στατικής μελέτης, της γεωλογικής μελέτης και της γεωτεχνικής έρευνας και μελέτης Β) ... με αντικείμενο τη δασική μελέτη. Για τους παραπάνω Οικονομικούς Φορείς δεν αναφέρεται στο από ...-...-2024 έγγραφο της Ένωσης Οικονομικών Φορέων ούτε προκύπτει από το σύνολο των προσκομισθέντων στοιχείων ότι οι «Δαπάνες πλην προσωπικού» υπολογίζονται με όμοιο τρόπο με τις αντίστοιχες δαπάνες του Οικονομικού Φορέα ... (συντελεστής 0,28), με αποτέλεσμα να μην προκύπτει η πραγματική δαπάνη για την εκπόνηση της μελέτης. Τα παραπάνω δεν χωρούν διευκρίνιση, διότι αποτελούν παράλειψη παροχής πληροφοριών, των οποίων η κοινοποίηση ήταν απαραίτητη, εφόσον το .../6-12-2024 έγγραφο της Επιτροπής Διαγωνισμού είχε σαφές ερώτημα και απευθυνόταν στην Ένωση των Οικονομικών Φορέων. Σύμφωνα με την υπ' αρ. .../2024 Απόφαση του

Διοικητικού Εφετείου ... (Τμήμα ... – ακυρωτικός σχηματισμός) «...Η ακύρωση της απόφασης της αναθέτουσας αρχής ... έχει ως συνέπεια την αναπομπή της υπόθεσης στην τελευταία, προκειμένου, αφού τηρήσει την προσήκουσα διαδικασία, να κρίνει για το παραδεκτό της οικονομικής προσφοράς της αιτούσας ένωσης στο σύνολό της, ενόψει του ενιαίου αυτής». Η Επιτροπή διαγωνισμού ακολούθησε την προσήκουσα διαδικασία και ζήτησε δύο φορές διευκρινίσεις από την Ένωση Οικονομικών Φορέων ... (...) - ... (...) - ..., χωρίς ωστόσο να προκύπτουν τεκμηριωμένα στοιχεία της οικονομικής προσφοράς της Ένωσης Οικονομικών Φορέων στο σύνολό της.» Υπό αυτά τα δεδομένα, προκύπτει ότι με τις κατά το πρώτον παρασχεθείσες από τη προσφεύγουσα διευκρινήσεις σχετικά με τα συγκεκριμένα ζητήματα που επεσήμανε η επιτροπή διαγωνισμού και για τα οποία ρητώς και σαφώς αιτήθηκε η αναθέτουσα αρχή περαιτέρω διευκρινήσεις, η προσφεύγουσα προέβη στην τροποποίηση ή κατά το μάλλον πλήρη αναθεώρηση της υποβληθείσας, αρχικής της αιτιολόγησης, διατυπώνοντας με τις περαιτέρω διευκρινήσεις της, νέα αιτιολογία, στηριζόμενη στις παραδοχές και δεσμεύσεις της τεχνικής και οικονομικής προσφοράς της. Κατόπιν τούτου, η αναθέτουσα αρχή επανήλθε με νέα κλήση της προς τη προσφεύγουσα, αιτούμενη διευκρινήσεις επί των παρασχεθεισών ως άνω διευκρινήσεων και ειδικότερα ως προς τον αναφερθέντα, διά των διευκρινήσεων της προσφεύγουσας ένωσης στον Πίνακα προϋπολογισμού του έργου στις «Δαπάνες πλην προσωπικού», συντελεστή τάξης 0,28 που αποτυπώνεται και στις δύο διαφορετικές εκδοχές που εκλαμβάνει η προσφεύγουσα [ήτοι βάσει της υποβληθείσας τεχνικής προσφοράς και βάσει του αυξημένου προσωπικού της έκθεσης αιτιολόγησης της]. Ωστόσο εκ των ανωτέρω διαλαμβανομένων και από τις διευκρινήσεις της προσφεύγουσας, δεν προκύπτει η πραγματική δαπάνη για την εκπόνηση της μελέτης, καθόσον, κατά τα βασίμως ισχυρισθέντα από την αναθέτουσα αρχή διά της συμπληρωματικής της αιτιολογίας όπως αποτυπώνεται στο έγγραφο των απόψεων της, τα στοιχεία που χρησιμοποίησε η προσφεύγουσα ένωση για τον υπολογισμό του ζητούμενου συντελεστή (0,28) προκύπτουν, ως και η ίδια η προσφεύγουσα άλλωστε συνομολογεί, από το πρόγραμμα ποιότητας της εταιρείας «...», του

ενός δηλαδή εκ των τριών μελών της ένωσης. Άλλοις λόγοις, όπως προκύπτει από τις παρασχεθείσες από τη προσφεύγουσα διευκρινήσεις, ο υπολογισμός από τη τελευταία του κόστους των «Δαπανών πλην προσωπικού» δεν είναι ορθός ούτε ακριβής, αφού έγινε με βάση τα οικονομικά δεδομένα μόνο του ενός εκ των τριών οικονομικών φορέων που αποτελούν τη προσφεύγουσα ένωση, συνεπεία τούτου οι παρασχεθείσες πληροφορίες/ διευκρινήσεις δεν αιτιολογούν επαρκώς και με ακρίβεια τις προσφερόμενες υπηρεσίες ούτε τεκμηριώνουν τις μειωμένες δαπάνες της φερόμενης ως ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της, παρόλο που αυτές ζητήθηκαν από την αναθέτουσα αρχή με τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο. Ούτε άλλωστε δύναται βασίμως να υποστηριχθεί ότι τα στοιχεία αυτά θεωρούνται αντιπροσωπευτικά για όλα τα μέλη της προσφεύγουσας ένωσης ή ακόμη ότι τα στοιχεία αυτά χωριστά για κάθε μέλος, εξαιτίας της πολύ μικρής επιρροής τους δεν έχουν καμία σημασία, ως μετ' επιτάσεως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Αντιθέτως, δοθέντος ότι τα στοιχεία αυτά της δαπάνης του έργου αφορούν στον ίδιο τον προσφέροντα στην δε εξεταζόμενη υπόθεση πρόκειται για ένωση οικονομικών φορέων, προκύπτει ότι τα επίμαχα στοιχεία πρέπει να αφορούν και να παρασχεθούν για το σύνολο των μελών που την απαρτίζουν και ως εκ τούτου δεν αρκεί η υποβολή στοιχείων που αφορούν αποκλειστικά και μόνον σε ένα εκ των μελών αυτής. Και τούτο, διότι, υπό την ανωτέρω εκδοχή, δεν προκύπτει το ζητούμενο που αποτελεί και το κρίσιμο εν προκειμένω ζήτημα της επάρκειας των παρασχεθεισών από τη προσφεύγουσα εξηγήσεων για την υποβληθείσα, φερόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά, συνακολούθως δεν προκύπτει το αξιόπιστο της προσφοράς της. Προσέτι, αβασίμως, αλυσιτελώς και αορίστως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι ο οικονομικός φορέας δεν περιορίζεται να χρησιμοποιήσει στοιχεία «δικά του» για να αποδείξει το αξιόπιστο της προσφοράς του, αλλά μπορεί να χρησιμοποιήσει στοιχεία ενός από τα μέλη της ένωσης εφόσον θεωρούνται αντιπροσωπευτικά για το σύνολο των μελών αυτής, επιπλέον διότι, ως προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης, τα παρασχεθέντα εν προκειμένω στοιχεία του ενός μέλους της ένωσης δεν είναι αντιπροσωπευτικά και για τα έτερα μέλη αυτής. Επομένως, ενόψει των παραπάνω συνάγεται ότι από τις χορηγηθείσες από τη

προσφεύγουσα εξηγήσεις και περαιτέρω διευκρινήσεις της δεν προκύπτει η αιτιολόγηση του κόστους της φερόμενης ως ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της και συνεπεία τούτου, νομίμως και σε συμμόρφωση με το κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο, η αναθέτουσα αρχή προέβη στην μη αποδοχή τους, συνακολούθως δε στην απόρριψη της προσφοράς της. Ούτε όμως, συντρέχει περίπτωση μη συμμόρφωσης της αναθέτουσας αρχής με τη δικαστική απόφαση, ως αβασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, δοθέντος ότι, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, η αναθέτουσα αρχή σε συμμόρφωση με το σκεπτικό και το διατακτικό της με αρ. .../2024 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου συνέχισε τον διάλογο με τον ανωτέρω οικονομικό φορέα, αποστέλλοντας σαφή και ειδική πρόσκληση αιτούμενη διευκρινήσεις για συγκεκριμένα ζητήματα που έχρηζαν αποσαφήνισης και αιτήθηκε μάλιστα περαιτέρω διευκρινήσεων (δς) επί των διευκρινήσεων που χορηγήθηκαν από τη προσφεύγουσα. Ενόψει τούτων, η αναθέτουσα αρχή νομίμως τερματίζει, διά της προσβαλλομένης, τη διαδικασία διαλόγου με την ανωτέρω, χωρίς να υποχρεούται να καλεί αενάως την προσφέρουσα ένωση, σε κατ' επανάληψη διευκρινίσεις έως ότου αυτή συμπληρώσει τα ελλιπή στοιχεία της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της (ΣτΕ 2128/2022), δοθέντος ότι οι χορηγηθείσες από τη προσφεύγουσα διευκρινήσεις δεν αιτιολογούν επαρκώς, ως απαιτείται το κόστος των προσφερόμενων από αυτή υπηρεσιών ούτε τεκμηριώνουν ή δικαιολογούν τη δαπάνη της φερόμενης ως ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της. Υπό αυτά τα δεδομένα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθούν και αντιθέτως πρέπει να γίνουν δεκτά τα όσα σχετικώς υποστηρίζουν η αναθέτουσα αρχή στο έγγραφο των απόψεων της και η παρεμβαίνουσα.

11. Επειδή, έτι περαιτέρω, η αιτιολογία της προσβαλλομένης όπως συμπληρώνεται και από το έγγραφο των απόψεων της αναθέτουσας αρχής παρίσταται νόμιμη, ειδική, σαφής και επαρκής ως απαιτείται. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, η αναθέτουσα αρχή παραθέτει στο έγγραφο των απόψεων της νέους, επιπρόσθετους λόγους περί μη επάρκειας των εξηγήσεων της προσφεύγουσας ένωσης και απόρριψης της προσφοράς της. Συναφώς λεκτέα τα εξής: Όπως είναι γνωστό και γίνεται

νομολογιακώς δεκτό, η ΕΑΔΗΣΥ, επιλαμβανομένη της προσφυγής, κρίνει αποκλειστικώς τα θιγόμενα με αυτήν θέματα, τους ισχυρισμούς και τα στοιχεία που επικαλούνται ο προσφεύγων, η αναθέτουσα αρχή και ο τυχόν παρεμβαίνων (βλ. ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 288/2020), ήτοι περιορίζεται εντός του πλαισίου των προβαλλομένων με την προσφυγή αιτιάσεων και των ισχυρισμών προς αντίκρουσή τους, χωρίς να έχει εξουσία να τροποποιήσει την προσβαλλόμενη πράξη ή να προβεί η ίδια στην οφειλομένη ενέργεια καθ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής (ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 204, 29/2019, 54/2018). Εν όψει δε και του σκοπού των σχετικών διατάξεων, που συνίσταται στην αποτελεσματική παροχή προστασίας σε στάδιο προηγούμενο της ασκήσεως ενδίκων βοηθημάτων, συνάγεται ότι πρέπει να παρέχεται στον προσφεύγοντα δυνατότητα να λαμβάνει γνώση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής, προκειμένου να διασφαλίζονται κατά το στάδιο αυτό οι προϋποθέσεις ουσιαστικής αντιμωλίας (ΣτΕ 780/2019 σκ. 11, ΣτΕ ΕΑ 395/2018 σκ. 10 - βλ. και την αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου του άρθρου 43 παρ. 42 του ν.4605/2019 - πρβλ. ΣτΕ 51/2021 σκ. 9, 179/2019 σκ. 12). Προς την κατεύθυνση αυτή το άρθρο 43 παρ. 42 του ν. 4605/2019 ρητώς ρύθμισε το ζήτημα της κοινοποιήσεως στον προσφεύγοντα και της δυνατότητας αντικρούσεως από αυτόν της συμπληρωματικής αιτιολογίας της προσβαλλομένης πράξεως με υπόμνημα που πρέπει να κατατίθεται, ως αποκλειστικής νοουμένης της σχετικής προθεσμίας, έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτηση της προσφυγής, δεδομένου, άλλωστε, και του τεχνικού, συχνά, χαρακτήρα των σχετικών ζητημάτων. Επομένως, επί παρελεύσεως απράκτου της προθεσμίας, χωρίς υποβολή από τον προσφεύγοντα, εμπροθέσμως, υπομνήματος προς αντίκρουση της συμπληρωματικής αιτιολογίας της αναθέτουσας αρχής, εφ' όσον πρόκειται για αιτιολογία γνησίως συμπληρωματική και όχι απλώς ενισχυτική της αρχικής, η συμπληρωματική αυτή αιτιολογία καθίσταται πλέον οριστική και, συνακολούθως, η ΕΑΔΗΣΥ στερείται εξουσίας να κρίνει αυτεπαγγέλτως, άνευ ετέρου, περί του νομίμου αυτής (πρβλ. ΣτΕ 1855/2021 σκ.17, 1419/2021σκ.10, ΣτΕ ΕΑ 61/2017, 298, 107/2016, 133/2015, 457, 373/2013), χωρίς τούτο να είναι, πάντως, από την άποψη αυτή, ασύμβατο προς τον ενδικοφανή χαρακτήρα της προδικαστικής

προσφυγής (ΣτΕ 1000/2022, 1419/2021 σκ.10, 2093/2020). Στην έννοια της συμπληρωματικής αιτιολογίας, την οποία δύναται να εκφέρει ο αναθέτων φορέας/αναθέτουσα αρχή με τις κατ' άρθρο 365 παρ. 1 του ν.4412/2016 απόψεις, περιλαμβάνεται και η γνησίως συμπληρωματική τοιαύτη, με την οποία, δεν ενισχύεται απλώς η αρχική αιτιολογία με νέους ισχυρισμούς ή αποδεικτικά στοιχεία αλλά προστίθεται νέα, αυτοτελής νομική και πραγματική αιτιολογική βάση (πρβλ. ΣΕ 1000/2022 σκ.17,18), όπως εν προκειμένω συντρέχει. Στην περίπτωση αυτή, όμως, όπως βασίμως υποστηρίζει εν προκειμένω η προσφεύγουσα με το παραδεκτώς υποβληθέν υπόμνημά της, επιβάλλεται η νέα αυτή, επάλληλη αιτιολογία να έχει καταρτισθεί από το αρμόδιο προς τούτο όργανο του διαγωνισμού κατόπιν τήρησης του εκάστοτε προβλεπόμενου τύπου. Και τούτο, διότι η κατ' άρ. 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 ευχέρεια συμπληρωματικής αιτιολογίας, σκοπεύει μεν στη διευκόλυνση και επιτάχυνση των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και στην αποτελεσματική διοικητική και δικαστική επίλυση των οικείων διαφορών (βλ. αιτιολογική έκθεση επί άρ. 43 παρ. 42 του ν. 4605/2019), με παράλληλη όμως τήρηση των περί αρμοδιότητας και ουσιώδους τύπου ισχυουσών διατάξεων για την έκδοση εκτελεστών πράξεων του προσυμβατικού σταδίου, και όχι κατά παράκαμψη αυτών. Ενόψει των ανωτέρω, στην εξεταζόμενη υπόθεση, απαραδέκτως η αναθέτουσα αρχή εισέφερε, με τις εν γένει παραδεκτώς υποβληθείσες απόψεις της ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, διαφορετικές και αυτοτελείς αιτιολογικές βάσεις απόρριψης των εξηγήσεων και της προσφοράς της προσφεύγουσας και τούτο διότι, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης δεν έχει εν προκειμένω τηρηθεί ο απαιτούμενος τύπος από το αρμόδιο προς τούτο όργανο, συνεπεία δε τούτου, παρέλκει η εξέτασή τους.

12. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί, αντιστοίχως δε η παρέμβαση πρέπει να γίνει δεκτή. Τέλος, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να καταπέσει υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, κατά τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 363 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει τη προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 4 Φεβρουαρίου 2025 και εκδόθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2025 στην Αθήνα.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΔΗΜΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΠΛΟΣΚΑ**